

LES SEQÜELES TEMPORALS EN EL SISTEMA DE VALORACIÓ DEL DANY CORPORAL

Funcionament i correcta aplicació

II·lustre Col·legi d'advocats de Catalunya

Dr. Daniel Sanroque

Concepte

- Llei 34/2003
- Mèdic
- Pericial

Dr. Daniel Sanroque

Àmbit d'utilització

- Des de l'estabilització de les lesions fins la desaparició de la simptomatologia
- Espai de temps que no es valorava ni amb el temps de sanitat, ni amb les seqüeles.

Característiques

- S'inicien quan finalitza el temps de sanitat (estabilització de lesions).
- Cridades a desaparèixer a curt o mitjà termini.
- Poden ser impeditives o no impeditives.
- Es valoren com a dies impeditius sense ingrés hospitalari, o no impeditius.

Problemàtica d'aplicació

- Desaparició
- Durada raonable
- Durada raonada

Patologies més freqüents

- Parts toves
  - Àlgies inespecífiques (sense lesió articular)
  - Atrofies musculars (sense lesió neurològica)
- Trastorns mentals reactius
  - Trastorn per estrès agut
  - Trastorn per estrès posttraumàtic
- Alteracions estètiques lleus
  - Petites cicatrius

Dr. Daniel Sanroque

Jurisprudència

- Audiència Provincial de Barcelona (Secció 9ª). Sentència núm. 172/2006 de 10 d'abril. JUR\2006\262910.
- Audiència Provincial de Cantàbria (Secció 4ª). Sentència núm. 266/2007 de 28 març. JUR\2007\263644.
- Audiència Provincial de Segòvia (Secció 1ª). Sentència núm. 25/2010 de 22 d'abril. JUR\2010\241686.
- Audiència Provincial de València (Secció 1ª). Sentència núm. 266/2007 de 31 d'octubre JUR\2008\85581.
- Audiència Provincial de Santa Cruz de Tenerife (Secció 2ª). Sentència núm. 283/2008 de 18 d'abril JUR\2008\188059.
- Audiència Provincial de Segòvia (Secció 1ª). Sentència núm. 259/2006 de 18 de desembre. JUR\2007\116821.
- Audiència Provincial de Barcelona (Secció 16ª). Sentència núm. 277/2008 de 20 de maig. JUR\2008\204791.
- Audiència Provincial de Palència (Secció 1ª). Sentència núm. 116/2006 de 26 de juny. JUR\2006\248554.
- Audiència Provincial de Múrcia (Secció 5ª). Sentència núm. 39/2010 de 9 de febrer. JUR\2010\134812.
- Audiència Provincial de Granada (Secció 3ª). Sentència núm. 139/2006 de 17 de març. JUR\2006\185073.
- Audiència Provincial de Barcelona (Secció 9ª). Sentència núm. 459/2007 de 17 de desembre. JUR\2008\71745.

Dr. Daniel Sanroque

Model de sol·licitud de revisió d'informe forense

MODELO SOLICITUD DE REVISION DE DICTAMEN MEDICO FORENSE AL OBJETO DE QUE SE INCLUYAN SEQUELAS TEMPORALES:

Jdo. de Instrucción de XXXXXXXX
Juicio de faltas nº XXXX /XXXX

AL JUZGADO

D. XXXXXXXXXXXXX, Letrado de D. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX, cuyas demás circunstancias ya constan en la causa, al margen referenciada, como mejor proceda en Derecho,
D I G O:

UNICO. Que según es de ver en el Informe Médico Forense de fecha XXXXXX no se reseñan como secuelas ..... (añadidas a las previstas en la Ley 34/2003). No obstante la referida Ley, crea, recoge y define en su Tabla VI de su Artículo Tercero "Reglas de carácter general" las llamadas **SEQUELAS TEMPORALES**: "3-Las denominadas secuelas temporales, es decir, aquellas que están llamadas a curarse a corto o medio plazo, no tienen la consideración de lesión permanente, pero se han de valorar de acuerdo con las reglas del apartado a) de la letra V, computando, en su caso, su efecto improductivo o no y con base en el cálculo razonable de su duración, después de haberse alcanzado la estabilización *lesional*". Dicha redacción se ha mantenido en el vigente R.D.L. 8/2004.

Como quiera que según es de ver en la causa, en el informe del Dr. XXXXXXX que sirvió de base para elaborar el mentado informe forense, se sostiene que "(...) el día XX/XX/XXXX (fecha en que a criterio del M. Forense se estableció la lesión) que fue dado de alta de su proceso con una secuela de dolor ocasional en la espalda" y tal secuela no se recoge en el informe médico forense; entendemos que se trata de una **obvia omisión involuntaria** y es por ello que solicitamos **REVISION del precitado informe médico forense**, dándole traslado del presente escrito, al objeto de que informe sobre si la precitada secuela reviste el carácter de temporal e informe, en este caso, del número de días improductivos o no necesarios tras la estabilización *lesional*, para la desaparición de la misma.

Entendemos precisa la mentada revisión, pues el alcance íntegro y preciso de la responsabilidad civil, en caso de archivar por "primera asistencia", es necesario incluso para el dictado del Auto de Cuantía Máxima.

En su virtud,

AL JUZGADO SUPlico. Que habiendo este escrito, lo admita, tenga por efectuadas las manifestaciones que en el mismo se contienen y, en sus méritos, acuerde y proceda de conformidad a lo interesado en el cuerpo del mismo.

En XXXXXXXX, ...

Dr. Daniel Sanroque

Conclusions

- Concepte no mèdic, valorat per metges
- Característiques:
  - S'inicien després de l'estabilització de les lesions
  - Han de curar-se
  - Impeditives o no impeditives
  - Durada raonable, i raonada
  - Valor de dia impeditiu o no impeditiu

Conclusions

- Patologies més freqüents:
  - Lesions de parts toves
  - Trastorns mentals reactius
  - Alteracions estètiques lleus
- Defensen els drets dels lesionats

Dr. Daniel Sanroque

www.danielsanroque.com

Moltes gràcies

LES SEQÜELES TEMPORALS EN EL SISTEMA DE VALORACIÓ DEL DANY CORPORAL.

Funcionament i correcta aplicació

CONCEPTE

El concepte de seqüela temporal va aparèixer amb la Llei 34/2003. Fins aquell moment l'indemnització d'un accident només recollia la sanitat (com període que anava des del accident fins la estabilització de les lesions), les seqüeles i els factors correctors (incapacitat permanent, necessitat de tercera persona,...).

Per això el primer que hem de establir es què són les seqüeles temporals.

Des de un punt de vista mèdic, es tracta d'un concepte incongruent. Ja que per seqüela s'entén aquell trastorn o lesió que queda després de curar-se una malaltia o traumatisme, i que és conseqüència d'ells. Per tant té un caràcter permanent, que xoca de front amb la temporalitat del nou concepte.

La reacció d'algunes companyies d'assegurances no es va fer esperar. No va ser una reacció oficial, però sí que es va indicar als pèrits, que treballaven per elles, que no les fessin servir. Fet que tàcitament van acceptar, ja que no les apliquen. Encara que la labor de un pèrit metge, dins de la seva activitat professional, deu ser la d'aplicar els barems i normes, independentment de que hi estigui d'acord amb elles.

ÀMBIT D'UTILITZACIÓ

Aleshores, què s'intenta establir amb aquest nou concepte? Des de el meu punt de vista, és la constatació d'una realitat injusta. Quan s'estableix l'estabilització lesional es fa en base a uns criteris que no s'expliquen gaire i que es vesteixen amb la frase "criteris mèdic legals". Aquest criteris solen estar lligats al tractament, no el seguir controls mèdics, ni el

fet de precisar medicació, sinó al fet de fer rehabilitació, infiltracions, etc. També, sense justificació alguna, l'estabilització es determina en base a criteris estadístics de duració estàndard, amb el que comporta d'unificació arbitrària dels lesionats. Segons la Llei 30/1995, en aquell moment, el d'estabilització, era el escaient per valorar les seqüeles. Però el que realment es feia era dir que les molèsties, dolors, limitacions, alteracions estètiques,..., que es considerava no eren permanents, no es valoraven, ja que no eren seqüeles.

CARACTERÍSTIQUES

I aquí és on la seqüela temporal ve a omplir aquest buit que és creava. Com ja s'ha deixat entreveure, les seqüeles temporals s'inicien una vegada s'ha establert la sanitat. Es a dir, quant ja hem determinat els dies d'hospitalització, els dies impeditius sense hospitalització i els dies no impeditius. A més hem d'haver establert les seqüeles definitives.

Naturalment, també es determina la necessitat de que, les seqüeles temporals, han de desaparèixer. I ho han de fer en plaç curt o mitjà. Sense que ningú indiqui què és curt o mitjà. Personalment entenc que fer una valoració inferior a dues o tres setmanes no té sentit, així com tampoc el que sigui superior a sis mesos. En el primer supòsit perquè representaria que les molèsties són mínimes i en el segon perquè més de sis mesos estaria dins del que podríem considerar com una situació crònica i es deuria valorar com una seqüela permanent.

La llei també indica que aquestes seqüeles temporals poden ser impeditives o no. Això pot resultar molt difícil d'entendre. Perquè una situació temporal impeditiva requereix, en principi, un exercici d'imaginació. Un exemple d'això seria un lesionat que porta una immobilització, però que el metge està segur que quan li retirin no caldrà cap altra actuació terapèutica, i d'aquesta manera pot donar el procés per estabilitzat. Més fàcil

d'entendre és que hi hagi un període impeditiu, seguit d'un no impeditiu. Seguint l'exemple anterior, al retirar l'embenament es necessita un temps per recuperar la funcionalitat complerta. O, com és més habitual, la seqüela temporal es no impeditiva. És un temps d'alteracions que permeten fer una vida dins de la normalitat, encara que es necessiti medicació, més repòs,... amb la plena seguretat de que no serà una situació permanent.

El valor d'indemnització és equiparable al del dia de sanitat, ja sigui impeditiu o no impeditiu. Això és plenament coherent, doncs la seqüela temporal es mesura en dies. I, com ja s'ha comentat, en dies impeditius i no impeditius, sense ingrés hospitalari.

PROBLEMÀTICA D'APLICACIÓ

Tot això comporta un estudi detallat del cas. Tenir la seguretat de que l'estabilització ha estat assolida. Que les seqüeles definitives ho són de veritat. Que les molèsties estimades com seqüeles temporals veritablement desapareixeran. I que compleixen els requisits ja esmentats:

- Iniciar-se immediatament després de l'estabilització del procés.
- Desaparèixer a curt o mig termini.
- Qualificar-les com impeditives o no. I, conseqüentment establir el seu valor.
- Tenir una durada raonable.

En relació a la durada, hem establert que menys de dues setmanes i més de sis mesos, en línies generals, resultaria un tant incongruent. Però la pregunta és: com establir la durada de la seqüela temporal? No tenim més remei que anar a buscar valors estadístics de durada mitjana que ens puguin ajudar.

El I.N.S.S. publica unes durades estàndard d'incapacitats laborals. Per tant només valoren

el temps impeditiu d'una patologia, sense referir-se a cap activitat laboral en concret. El costum de no valorar els casos de forma individualitzada, sinó en base a valors estadístics (d'obscura font en molts casos) no fa una altra cosa que crear una uniformitat fictícia que impedeix establir períodes reals de sanitat. Per tant ens em d'anar a buscar estadístiques personals o publicades per altres perits, en base a la seva experiència personal. I d'aquesta manera poder raonar la durada estimada.

PATOLOGIES MÉS FREQÜENTS

De forma general, les patologies que amb més freqüència poden ser valorades mitjançant seqüeles temporals són les de parts toves. Ja que totes aquelles que fan referència a estructures òssies, o articulars, el temps, habitualment, les agreuja o cronifica, sense que es pugui esperar la seva desaparició. Això no és el que esperem amb lesions com esquinços de lligaments, lesions parcials de tendons, ruptures fibrilars musculars,... fins hi tot amb la típica fuetada cervical. Patologies, totes elles, que tendeixen a desaparèixer en un termini relativament curt.

En general, hi han estudis que indiquen que, per exemple, el dolor cervical desapareix en el 100% dels casos, en els que no hi ha agut lesió articular (cavetes articulars, disc intervertebral,...), en un temps inferior a un any. Aquestes estadístiques poc ajuden a establir un període raonable i raonat. Podria ser útil, a valorar en cada cas, la evolució de les escales de dolor. En tot cas no deuriem superar els tres mesos.

També en patologia mental reactiva, sempre que sigui correctament tractada (que no es retardi el diagnòstic, que el diagnòstic sigui correcte, que el tractament es realitzi des de les diverses vessants terapèutiques,...), es poden fer valoracions dins de les seqüeles temporals. Doncs, si no s'estableixen com cròniques, al finalitzar el patiment físic

tendeixen a desaparèixer.

Un cas molt clar és el trastorn per estrès agut , que no devem confondre amb el trastorn per estrès posttraumàtic. El primer té una durada entre 2 dies i 4 setmanes, mentre que el segon ha de tenir una durada superior al mes.

Entenent que la durada màxima seria de tres mesos, doncs el contrari seria considerar la seqüela com a definitiva.

I, com no, determinades alteracions estètiques també poden ser valorades com susceptibles de desaparèixer. En general, seran totes aquelles superficials, susceptibles de tractaments relativament senzills,... de caràcter lleu. El temps màxim és de sis mesos, ja que el procés cicatricial, a partir d'aquest temps s'ha de considerar que no desapareix.

JURISPRUDÈNCIA

Com exemple, del tractament jurídic que es dona a les seqüeles temporals, podem citar les següents sentències:

- Audiència Provincial de Barcelona (Secció 9^a). Sentència núm. 172/2006 de 10 d'abril. JUR\2006\262910.

Estableix dos fets que no es poden deixar de valorar les seqüeles temporals i que si es preveu que durin sis mesos o més poden ser valorades com definitives.

- Audiència Provincial de Cantàbria (Secció 4^a). Sentència núm. 266/2007 de 28 març. JUR\2007\263644.

Expressa amb claredat que una espera, per una intervenció, si la intervenció no es porta a terme no es valorable com a seqüela temporal sinó com a permanent.

- Audiència Provincial de Segòvia (Secció 1^a). Sentència núm. 25/2010 de 22 d'abril. JUR\2010\241686.

Recorda com la seqüela temporal està referida a la Taula V de la Llei 34/2003, incapacitat temporal, i no a la Taula VI de lesions permanents.

- Audiència Provincial de València (Secció 1^a). Sentència núm. 266/2007 de 31 octubre JUR\2008\85581.

Limita l'indemnització de les seqüeles temporals en funció de la valoració de la seqüela com a definitiva. Ja que considera que no és d'aplicació que la seqüela temporal tingui una indemnització superior a la definitiva.

- Audiència Provincial de Santa Cruz de Tenerife (Secció 2^a). Sentència núm. 283/2008 de 18 abril JUR\2008\188059.

Reafirma la necessitat de valorar les seqüeles temporals, encara que fos de manera estimativa.

- Audiència Provincial de Segòvia (Secció 1^a). Sentència núm. 259/2006 de 18 de desembre. JUR\2007\116821.

Defensa que han d'existir uns arguments raonats, en l'establiment de les seqüeles temporals.

- Audiència Provincial de Barcelona (Secció 16^a). Sentència núm. 277/2008 de 20 de maig. JUR\2008\204791.

Estableix que s'han de valorar les seqüeles temporals.

- Audiència Provincial de Palència (Secció 1^a). Sentència núm. 116/2006 de 26 de juny. JUR\2006\248554.

Davant d'un supòsit compatible amb seqüela temporal, sense que s'informi sobre la seva possible durada, s'opta per valorar-la com un punt de seqüela definitiva.

- Audiència Provincial de Múrcia (Secció 5^a). Sentència núm. 39/2010 de 9 de febrer. JUR\2010\134812.

Ve a recordar que l'establiment de seqüeles definitives, sense modificacions

posteriors per tractaments, implica l'estabilització lesional i la no existència de seqüeles temporals.

- Audiència Provincial de Granada (Secció 3^a). Sentència núm. 139/2006 de 17 de març. JUR\2006\185073.

Recorda com les seqüeles temporals no poden ser valorades con definitives, si s'ha complert el precepte de desaparèixer.

- Audiència Provincial de Barcelona (Secció 9^a). Sentència núm. 459/2007 de 17 de desembre. JUR\2008\71745.

Dels diversos raonaments, cal destacar que la realització d'activitat encaminades a arribar a una curació complerta es considera com a seqüela temporal, valorada en base a la Taula V.

CONCLUSIONS

De tot, el que s'ha exposat, es poden extreure les següents conclusions:

1. La seqüela temporal és un concepte no mèdic que el deuen determinar metges.
2. Té unes característiques determinades:
  - Ser una alteració que ha de curar-se
  - Ser impeditiva o no impeditiva
  - Iniciar-se després de l'estabilització lesional
  - Tenir una durada raonada i raonable.
  - El seu valor econòmic és el del dia impeditiu sense ingrés hospitalari o el del no impeditiu.
3. Les patologies que, més freqüentment, poden valorar-se con a seqüeles temporals són:
  - Lesions de parts toves

- Alteracions mentals reactives
  - Alteracions estètiques de caràcter lleu
4. La finalitat de la seqüela lleu es defensar els drets del lesionats, als quals se'ls reconeix un període que d'altra manera tindrien que patir sense dret a rebre una contraprestació per aquest patiment.

MODELO SOLICITUD DE REVISION DE DICTAMEN MEDICO FORENSE AL OBJETO DE QUE SE INCLUYAN SECUELAS TEMPORALES:

Jdo. de Instrucción de XXXXXXXX.
Juicio de faltas nº. XXXX /XXXX

AL JUZGADO

D. XXXXXXXXXXXXX, Letrado de **D. XX**, cuyas demás circunstancias ya constan en la causa al margen referenciada, como mejor proceda en Derecho, **D I G O** :

UNICO.- Que según es de ver en el Informe Médico Forense de fecha xx.xx.xxx no se reseñan como secuelas ..... (referidas a las previstas en la Ley 34/2003.). No obstante la referida Ley, crea, recoge y define en su Tabla VI de su Artículo Tercero “ Reglas de carácter general “ *las llamadas SECUELAS TEMPORALES: 3.-Las denominadas secuelas temporales, es decir, aquellas que están llamadas a curarse a corto o medio plazo, no tienen la consideración de lesión permanente, pero se han de valorar de acuerdo con las reglas del apartado a) de la tabla V, computando, en su caso, su efecto impeditivo o no y con base en el cálculo razonable de su duración, después de haberse alcanzado la estabilización lesional.*”. Dicha redacción se ha mantenido en el vigente R.D.L. 8/2004.

Como quiera que según es de ver en la causa, en el informe del Dr. XXXXXXXX que sirvió de base para elaborar el mentado informe forense, se sostiene que “ (..) el día XX.XX.XXXX (fecha en que a criterio del M.forense se estabiliza la lesión) que fue dado de alta de su proceso con una secuela de dolor ocasional en la espalda “ y tal secuela no se recoge en el informe médico forense; entendemos que se trata de una **obvia omisión involuntaria** y es por ello que solicitamos **REVISION del precitado informe médico forense, dándole traslado del presente escrito, al objeto de que informe sobre si la precitada secuela reviste el carácter de temporal e informe, en este caso, del número de días impeditivos o no necesarios tras la estabilización lesional, para la desaparición de la misma.**

Entendemos precisa la mentada revisión, pues el alcance íntegro y preciso de la responsabilidad civil, en caso de archivo por “ primera asistencia , es necesario incluso para el dictado del Auto de Cuantía Máxima.

En su virtud,

AL JUZGADO SUPLICO: Que habiendo este escrito, lo admita, tenga por efectuadas las manifestaciones que en el mismo se contienen y, en sus méritos, acuerde y proceda de conformidad a lo interesado en el cuerpo del mismo.

En XXXXXXXX, ...